

Advies Archeologische Monumentenzorg

Onderwerp

Steenbergen, Kruisland, aanleg waterwingebied Gastelseweg, bureauonderzoek Anteagroup, 20240910.

Advies.

Wij vragen u de onderstaande opmerkingen te verwerken in het Antea Group Archeologie 2023/190 Bureauonderzoek Aanleg waterwingebied Kruisland, revisie 01, 27 juni 2024.

Toetsing rapport waterwingebied Kruisland.

Ons is gevraagd het Antea Group Archeologie 2023/190 Bureauonderzoek Aanleg waterwingebied Kruisland, revisie 01 27 juni 2024 beoordelen.

Wij hebben de volgende opmerkingen/aanvullingen op het aangeleverde rapport:

Samenvatting, p.2, 2e alinea; om welke dekzanden in het onderzoeksgebied gaat het hier? Het maaiveld ligt momenteel soms onder NAP en soms erboven; pieken van 4m+NAP zijn er niet.

Samenvatting, p.2, 2e alinea; door het opwarmen van het klimaat raakten niet alleen de dekzandtoppen begroeid, maar het hele landschap. Het eerst door pioniersoorten, daarna door een gematigd loofbos. De samenstelling van de begroeiing verschilt per landschapstype zoals bijvoorbeeld beekdalen en het rivierengebied en de drogere zandgebieden. Als de mens overschakelt op landbouw en veeteelt worden bossen gekapt en ontstaan er open terreinen.

Samenvatting, p.2, 2e alinea; het afgraven van veen werd ook gedaan om turf te winnen.

Samenvatting, p.2, 3e alinea; een dekzandrug met een plaggendeek is niet van toepassing op het plangebied.

Samenvatting, p.2, 4e alinea; vindt dit niet plaats in lagergelegen veengebieden i.p.v. laaggelegen poldergebieden. Bij de start van de zout en turfwinning was er toch geen sprake van een polder? Deze gebieden waren in de 13^e en 14^e eeuw toch nog niet bedijkt?

Samenvatting, p.2, 6e alinea; waarom staat dit in de samenvatting? Dit heeft toch geen grote invloed op het bepalen van de archeologische verwachtingswaarde van het gebied, omdat de onderzoeken niet toegankelijk zijn.

Aan

Mw. 5.1.2.e

Kopie aan

Datum

10-09-2024

Contactpersoon

5.1.2.e

Telefoon

5.1.2.e

Landschappelijke situatie, Geologie, p.6; de eerste twee zinnen kloppen niet. Eerst zet een voorloper van de huidige Rijn een dik zandpakket af in dit gebied van Nederland. In de volgende zin staat dat dit zandpakket werd afgezet door (noord) westelijke winden.

Landschappelijke situatie, Geologie, p.6; “Het dekzand uit de Formatie van Boxtel is het meest relevant, omdat dit dekzand nu dagzoomt.” Maar dat is niet het geval in het plangebied.

Landschappelijke situatie, Geologie, p.7, 1^e alinea; door het opwarmen van het klimaat raakten niet alleen de dekzandtoppen begroeid, maar het hele landschap.

Landschappelijke situatie, Geologie p.7, 2^e alinea; waarom werd het veengebied in eerste instantie ontgonnen? Is het uitgegeven als landbouwgrond of was het meteen de bedoeling er turf te steken?

Landschappelijke situatie, Geologie, p.7, 3^e alinea; Over welk gebied gaat het hier? Is dat het plangebied, het onderzoeksgebied of West-Brabant?

Landschappelijke situatie, Geologie, p.8; de kaarten van Vos staan niet bij de bij de literatuur en geraadpleegde bronnen.

Landschappelijke situatie, Geologie, p.9; In het DINOLOket kan ook het maaiveld gekozen worden als hoogte ten opzichte waarvan zich de diverse lagen bevinden. Dit is handig, omdat op pagina 5 de diepte van de ontgravingen voor de putten en de kabels/leidingen ook t.o.v. het maaiveld gegeven worden.

Landschappelijke situatie, Geologie, p.9 en 10; op beide pagina's worden de boringen uit het DINOLOket besproken. Misschien kan dit gecombineerd worden tot een alinea met daarbij de namen van de verschillende formaties. Aangezien er een aantal heel diepe boringen zijn gezet is het voldoende om de beschrijving op te nemen tot de diepte waarop de bodem wordt verstoord.

Historische situatie en mogelijke verstoringen, historische situatie, p. 12; wordt een kreek gegraven of is het een natuurlijk fenomeen?

Historische situatie en mogelijke verstoringen, historische situatie, p. 14; in het gebied heeft er - gelet op het feit dat er percelen samengevoegd zijn - een ruilverkaveling plaatsgevonden. Dit zal ook wel de oorzaak van het verdwijnen van de kreek zijn (en van een hoop perceelsslootjes).

Gespecificeerde archeologische verwachting, p.19; een rommelig hoofdstuk. In de eerste alinea gaat het om een verwachting voor late NME/NT (sic) zonder aan te geven of die hoog of laag is. In de tweede alinea gaat het kampementen uit het Paleolithicum-laet Neolithicum. Maar die staan niet onder datering.

Onder diepteligging staat dat de archeologische resten in de top van de C-horizont worden verwacht op een diepte van 0,3m-mv. Dat is misschien zo voor perceelsgreppels uit de NT, maar de kampementen uit het Paleolithicum-laag Neolithicum liggen daar echt niet.

Dit hoofdstuk herschrijven zodat er een logisch verhaal staat waarin de gespecificeerde verwachting voor de verschillende perioden en de diepteligging daarvan in het plangebied (en niet de regio) aangegeven wordt.

Plan.

Het plan betreft het aanleggen van 10 waterwinputten, leidingen en kabels en een win-schakelgebouw. De maximale diepte van de ontgroning bedraagt 1,45m-mv. De oppervlakte van het de verstoring per put is 8,4x2,5 m. De bodem wordt hier ontgraven tot 1,45m-mv. Voor de aanleg van de kabels en leiding wordt de bodem tot 2,0m-mv ontgraven.

Literatuur/bronnen.

Antea Group Archeologie 2023/190 Bureauonderzoek Aanleg waterwingebied Kruisland, revisie 01, 27 juni 2024.